

IZYS POLSKA

C Z Y L I

DZIENNIK

UMIĘTNOŚCI, WYNAŁAZKOW, KUNSZTOW
I REKODZIEŁ,

poświęcony

KRAIOWEMU PRZEMYSŁOWI, TUDŻIEŻ POTRZEBIE
WIEYSKIEGO I MIEYSKIEGO GOSPODARSTWA.

wydawany

przez A. Lelowskiego.

346
II

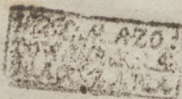
Tom pierwszy, z Roku 18²³/₂₄.

z 15. Tablicami; litograf. I - XV.

W WARSZAWIE.
NAKŁADEM WYDAWCY.

DRUKIEM N. GLÜCKSBERGA TYPOGRAFFA UNIWER. WARSZAWSK.

.....
1823.

IZYS POLSKA

DIENNIK

UMIĘTNOŚCI WYDAWANY W KRAKOWIE

W 1884 ROKU

WYDAWCA

WYDAWCA WYDAWSTWA WYDAWCA WYDAWCA

WYDAWCA WYDAWCA WYDAWCA WYDAWCA

WYDAWCA

BIBLIOTEKA UNIW.

Biblioteka Jagiellońska

1002411408

SPIS RZECZY W TOMIE I^m.

Część pierwsza. Nr 1.

Strona.

- I. O przyzwyczajeniu i pielęgnowaniu roślin zagranicznych; przez J. K. Leuchs, Członka wielu uczonych Towarzystw, napisana, a przez Towarzystwo Umiejętności w Harlemlu uwieniczona rozprawa; z niemieckiego wolnie przełożona i skrócona, przez A. Ciechańskiego. 1.
(patrz dalszy ciąg i dokończenie iéy pod art. XXIV. XXX. XLIII.)
- II. O fermentacyi winnóy i wyrabianiu sztucznych win. 29.
- III. Sluza, czyli stawidło do rowów i kanałów, które za przybraniem do pewnóy wysokości wody, samo się otwiera; zbudowane przez budowniczego Voigta; z rysunkiem 66.
- IV. Nowszego wynalazku skrzydła poziome (horyzontalne) u młynów wietrznych, przez K. Ernsta; z rysunkiem 73.
- V. Przyrządzenie do ratowania ludzi tonących. 79.
- VI. Wodociągi z palonych rur glinianych. 81.
- VII. Narzędzie do dzielenia na dwoie, dla stolarzy i innych rzemieślników; z rysunkiem. 82.
- VIII. Korzystny sposób oddzielania złota od srebra. 84.
- IX. Fosforek miedzi; użyteczna kompozycya metaliczna. 86.
- X. O piéknóy i trwałóy farbie lazurówóy z miedzi, w starożytności używanóy; przez P. Kefersteina. 87.
- XI. Bardzo dobra szlichta dla tkaczy 97.
- XII. Neala połączenie drążków, dla pomnożenia siły w machinach, patentówane w Anglii; z rysunkiem 98.

- XIII. Chłodnica łatwa do czyszczenia; z rysunkiem. 100.
- XIV. Sztuka sporządzania uzdrawiających wód mineralnych 101.
- XV. Trwała polewa do naczyń glinianych z materiałów zdrowiu nieszkodzących, za którą P. Meigh wynalazca od londyńskiego Towarzystwa Zachęcenia, wielki medal złoty otrzymał 116.
- XVI. Dogodne rafy dla owiec; z rysunkiem. 119.
- XVII. Doświadczony sposób zapobieżenia, aby zżęte zboże, w czasie sloty, z kłosów nie wyrastało. 122.
- XVIII. Wynalazki, odkrycia, spostrzeżenia, i t. p. 1) Skroplenie niektórych gazów; str. 125. — 2) Mechaniczny wóz; str. 125. — 3) Strąckowe zboża; str. 126. — 4) Okręty parowe; str. 126. — 5) Ścisnienie siana; str. 126. 6) Kotwice z racami; str. 126. — 7) Rozszerzenie się w Londynie sposobu oświetlania gazem; str. 126. — 8) Stal dziwirowana; str. 127. — 8) Apperta sposób zachowania żywności; str. 128.
- XIX. Rozmaitości polytechniczne. XIX
- 1) Kompozycya metaliczna mało rdzewieiąca; str. 127. — 2) Mięszanina na polepy do ognisk u różnych pieców; str. 128. — 3) Odświeżanie starego masła; str. 128. — 4) Doświadczony środek przeciwko pluskwom; str. 128. — 5) Dobre czernidło (*szuwachs*) bez kwasów gryzących do bótów i rzemieni; str. 128.
- Część druga. Nr. 2.*
- XX. Pierwszy krok Anglii do wstrząśnienia systematu zakazowego. 129.
(patrz dokończenie pod art. XXXI.)
- XXI. O żelazie i stali, przez P. Tom. Gill. 144.

	Strona.
XXII. Sposób zmiękczenia przedmiotów z żelaza lanego zrobionych.	170.
XXIII. O żywym płocie wahrendorfskim; z rysunkiem.	171.
XXIV. O przyzwyczajeniu roślin, Rozprawa Leuchsa; (Ciąg dalszy).	177.
XXV. O mostach wiszących; z rysunkiem.	206.
XXVI. O rozpuszczaniu kopalu w spirytusie na lakier; przez P. Lampadiusa.	224.
XXVII. Naśladowanie wina zagranicznego z owoców krajowych.	228.
XXVIII. Młynek ręczny bez kamieni, najpiękniejsze gatunki mąki pytlowanicy wydający; wynalazku P. Hefenberga w Rorschach, patentowany w państwach austriackich, w królestwach ba- warskiem i wirtembergkiem, tudzież w księstwie badenskiem; ulepszony przez P. Müllera w Warszawie; z rysunkiem.	238.
XXIX. Rozmaitości.	

- 6) Używany przez żydów frankfortskich sposób tuczenia gęsi; str. 250.— 7) Piwo z pέρzu; str. 252.
8) Sposób wypędzenia wszystkich szczerów w ie-
dnym dniu; str. 252.— 9) Czyszczenie perel
zbrudzonych; str. 253.— 10) Pachnące mydło
angielskie, Windsor zwane; str. 254.— 11) Po-
mada do utrzymania świeżey cery; str. 254.—
12) Sposób uleczenia u koni puchliny z odse-
dnienia; str. 254.— 13) Kit powszechny
zwany; str. 255.

Obwieszczenie literackie; str. 256.

	Strona.
XXX. O przyzwyczajeniu roślin, rozprawa Leuchsa, (Ciąg dalszy).	257.
XXXI. Pierwszy krok Anglii do wstrząśnienia systema- tu zakazowego. (Dokończenie)	289.
XXXII. Wiatrak Szkocki, od Ministerium spraw we- wnętrznych w Rossyi dla użytku zalecony, z ry- sunkiem.	300.
XXXIII. Kamienie sztuczne, mogące posłużyć na oprą- wę do kominków i innych użytków.	310.
XXXIV. O uprawie i pożytkach bulwy na paszę dla owiec, bydła i koni; przez P. G. Kade młod- szego, Insp. ekon. w Górném Tschirnau.	313.
XXXV. O rozsadzaniu kamieni na powierzchni ziemi i w wodzie, za pomocą prochu z trocinami zmie- szanego	338.
XXXVI. Magiel angielski do maglowania bielizny; z rysunkiem.	348.
XXXVII. Koło wodne do pędzenia młynów, machin, i t.p. wynalazku P. Peck, patentowane w An- glii w lutym 1820. z rysunkiem.	353.
XXXVIII. O najlepszym sposobie ogrzewania i prze- wietrzania mieszkań; wyjątek z rozprawy P. Sylwestra, z opisem i rysunkiem pieca P. Perkinsa.	355.
XXXIX. O malowaniu woskowém	367.
XL. Lampa statyczna, wynalazku P. Parkiera.	375.
XLI. Wynalazki, odkrycia, ulepszenia, i t. d. 1) Poprawa maszyny parowój Kongrewa; str. 378.— 2) Niezdatność mosiądzu na pudelka do kompasów; str. 379.— 3) Prędkie blichowa- nie wosku; str. 379.— 4) Krystalizacya wody morskiej i innych rozczynów solnych pod bardzo mocnym naciskiem; str. 380.— 5) Kłoyster pocię-	

ny przeciwko otruciu sublimatem; str. 380. —

6) Taniec pszczół; str. 380.

XLII. R o z m a i t o ś c i p o l y t e c h n i c z n e .

14) Pośrébrzanie metalowych guzików; str. 381. —

15) Spogrzéwanie stali z laném żelazem; str. 382.

16) Sposób zabezpieczenia składów zbożowych i spiéżarni od myszy; str. 383. — 17) Léczenie

kamienia w okolicy nadreńskiéj; str. 383. —

18) Jak Anglicy zachowują ważne papiéry od spalenia; str. 384. — 19) Skuteczność bawelny

przeciwko oparzeliznie; str. 384.

Część czwarta, Nr. 4.

XLIII. O postępowaniu i robotach w fabryce cienkich sukien; wiadomości potrzebne, tak dla właścicieli gotowych tego rodzaju fabryk, iako też i chcących ie zakładać, przez pewnego praktyka spisane. 385.

XLIV. O przyzwyczajeniu roślin; Rozprawa Leuchsa; (Dokończenie.) 404.

XLV. O grzybieniu białym (*Nymphæa alba*) i zastosowaniu onegoż w farbierstwie i drukowaniu tkanin. 429.

XLVI. O sztucznym lupku, czyli papiérze kamiennym niespalnym, do nakrywania dachów; wynalezionym przez P. F a x e 445.

XLVII. O prasach hydraulicznych; z opisem i rysunkiem na Tablicach XIII. XIV. i XV. maszyny hydraulicznój do wytłaczania olejów, zbudowanój we Francyi przez M o n t g o l f i e r a . 449.

XLVIII. Wiatrak szkocki; z rysunkiem na Tab. XII. wyiętym z dzieła: *Traité de mécanique industrielle*, par M. Christian Directeur du Conservatoire royal des arts et métiers; Paris 1823. 474.

XLIX. Kuchenka L e m a r a ; z rysunkiem. 477.

L. Płóczkarnia do kartofli, do potrzeb gorzelní i fabryk krochmalowych, wynalazku Sabina Sie-rawskiego b. P. Pułk. W. P. z rysunkiem. 487.

LÍ. Wynalazki, odkrycia, przypadki, i t. d.

1) Nowe pożytkowanie z kartofli; nowe sposoby wyrabiania piwa; tudzież wyrabianie octu w fabrykach krochmalu pszenicznego; str. 492.— 2) Wynalazki dla warzelní soli kuchennéy, alunu, koperwasu, salétry, potażu i innych fabryk, w których działanie zasadza się na warzeniu i parowaniu; str. 495.— 3) Machina hydrauliczna do gaszenia pożarów; str. 496.— 4) Race; str. 497. 5) Kwiaty z rybiego rogu; str. 497.— 6) Przypadek śmierci z gazu wodorodnego siarczystego; str. 497. — 7) Zatruta herbata; str. 498.— 8) Działanie wapna na istoty organiczne; str. 498.

LII. R o z m a i t o ś c i p o l y t e c h n i c z n e.

20) Sposób gotowania ryb. aby wraz z ościami spożytemi bydź mogły; str. 499.— 21) Zabezpieczenie się od wybuchnięcia pożaru w czasie skwarczenia słoniny; str. 500.— 22) Czyszczenie materyy iedwabnych, welnianych, i bawelnianych bez uszkodzenia tkaniny i koloru, klęką wodą kartoflaną; str. 501.

SPROSTOWANIE OMYŁEK W TOMIE I.

<i>strona.</i>	<i>większ.</i>	<i>zamiast.</i>	<i>czytaj.</i>
2.	4.	z góry. skazany	ograniczony
—	3.	od dołu. tu	to
4.	6.	z góry. wzajemnie	powolnie
9.	3.	— odelga	odwilż
17.	1.	— nieskuteczne	niestateczne
18.	8.	— niestatesznieysze	niestatecznieysze
20.	11.	— nayczęściéy	nayczęściéy
26.	9.	— <i>po słowach</i> gdyż to, <i>dodaj</i> co	
28.	6.	— <i>po słowie</i> przeznaczone, <i>dodaj</i> i	
32.	2.	od dołu. moiém	moim
38.	7.	— smak	smaku
40.	7.	— pierwiosnku	pierwiosnki
44.	15.	z góry. pewno	pewną
53.	1.	od dołu. wynosi	zawiera
54.	1.	z góry. wynosi	zawiera
68.	1.	od dołu. topy	stopy
77.	3-4.	z góry. przydany	przydana
—	6.	— który	która
—	7.	— koło	około
87.	11.	od dołu. azurowéy	lazurowéy
90.	3.	— <i>Bulletin</i>	<i>Bulletin</i>
106.	6.	— kurek	korek
107.	7.	<i>po słowach</i> Dziennika ninieyszego,	<i>dodaj</i> z r. 18 ^{$\frac{2}{2}$} _{$\frac{2}{3}$}
108.	1.	od dołu. butelk	butelki
—	15.	— kurkami	korkami
110.	1.	— krysta-	krystalizowanego
130.	6.	— wyprowadzał	wprowadzał
134.	5.	z góry. sobie	siebie
140.	13.	— października	października
—	4.	od dołu. tą samą	tę samę
143.	14.	— moskowada	moskowadę
160.	13.	— iedną	iednę
174.	9.	— sparty	wspartéy
179.	8.	z góry. kurzysiad	kurzysład
—	11.	— Ozalis	Oxalis

<i>strona.</i>	<i>wiersz</i>	<i>zamiast.</i>	<i>czytaj.</i>
179.	6.	od dołu. amigdalıs	amigdalus
—	4.	— Costanea	Castanea
181.	2.	z góry. Guzarote	Guzarate
186.	11.	— iako też	ani też
190.	13.	— <i>po słowie zupełnie, dodaj</i>	różne
—	9.	od dołu. Catus	Cactus
193.	12.	— Glenarn	Glenam
196.	18-19.	z góry. Marante	Maranta
197.	14.	— Leone	Leona
198.	3.	— Batatos	Batatas
200.	10.	— Lewanto	Lewante
202.	16-17.	— Typho	Typha
303.	3.	— Aponagebon	Aponageton
—	7.	od dołu. mólów	mchów
204.	7.	z góry. mogą,	mogą;
—	4.	— <i>po słowie drzew wymazać:</i>	rosną
205.	8.	— wina	gdzie indziéy
218.	8.	od dołu, do	od
228.	4.	— wolożone	wyłożone
229.	3.	— francuzkiém,	sztuczniém
231.	11.	z góry. które	tartka
235.	2.	od dołu. drożdżowéy	lagrowéy
236.	12.	z góry. od	do
238.	3.	— utrzymywano	otrzymywano
242.	1.	od dołu. 2. 3, 6; i 8.	2. 3. 6. i 8:
243.	7.	z góry. fig. 4. i 6.	fig. 2. i 6.
250.	9.	od dołu. wszów	wszy
260.	9.	— będących	będących
269.	2.	— Solvia	Salvia
274.	3.	— mnie	mnię
282.	5.	z góry. onemu	onéy
283.	13.	— winne	winno.
284.	4.	— po dostatek	podostatek
287.	9.	od dołu. iest	maią
—	12.	z góry. indziéy	indziéy

<i>strona.</i>	<i>wiersz.</i>	<i>zamiast.</i>	<i>czytaj.</i>
288.	10.	z góry, ziem	ziemi
298.	5.	— wyłączenie	wyłącznie
307.	2.	— i	i'
320.	13.	z góry, zmięszane	zmięszaną
321.	12.	od dołu, się	się
332.	2.	z góry, bulwę	ie
349.	5.	od dołu, k'	k
350.	2.	z góry, k'	k
354.	12.	od dołu, d, c, f, h,	d, e, f, h,
358.	9.	— wypuszczania	wpuszczania
—	12.	— przyczyna	przyczyną
—	19.	— izh	izby
—	13.	— temo	temu
360.	5.	— ztknięcie	zetknięcie
369.	5.	— postellowém	pastellowém
375.	12.	— stwardział	stwiardniał
407.	8.	od dołu, ziemi,	złemi
409.	10.	z góry, morele	morele)
411.	11.	— musiały	miały
415.	7.	— iak	ale
420.	8.	— przycięcie	w kąć wycięcie
421.	5.	— po słowie aby,	dodaj się
423.	1.	z góry, a na resztę	a nareszcie
425.	7.	— ieden, a od drugiego	— iedna, a od drugiey
426.	9.	od dołu, igła	igłę
427.	3.	z góry, kładzie	kładą
428.	10.	od dołu, iak	tak
432.	8.	— Jedyne	Jodyne
436.	2.	— Krapp	Krapp
449.	5.	z dołu, Recueil	Recueil
450.	11.	— w swoim	w swoim
451.	12.	— znayduie	doznaie
453.	13.	— się	się
456.	11.	z góry, obszérność	obszérności
480.	10.	od dołu: po słowie obwinięto, dodaj	aparát
482.	8.	— zechcem	zechcemy;